

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Бернацька І.

Науковий керівник – доц. Костюк Л. В.

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА ФРАНЦІЇ (1981–1995 РР.)

У процесі побудови стратегічного розвитку нашої держави великого значення набуває вивчення життя та діяльності Франсуа Міттерана, чия політична діяльність перетворила французьку державу на одну із розвинутих країн Західної Європи. Саме Ф. Міттерану належить особливе місце у політичних процесах Франції 1981–1995 рр. XX століття. Будучи в епіцентрі боротьби за владу, ядром та рушійною силою соціалістів, тим самим посилює роль державного сектору у економіці та політичному житті країни.

Важливість вивчення порушеної проблеми посилюється тим, що дослідження особливостей становлення і формування Ф. Міттерана як видатного політичного діяча є також його внесок у процес розвитку Франції у вказаний період.

Мета наукової розвідки – на основі аналізу міжнародних джерел розкрити основні етапи формування Ф. Міттерана, як особистості. Реалізація окресленої мети виявляється у вирішенні наступних завдань: висвітлення формування ідейних поглядів Ф. Міттерана, як процес становлення його як політика; проаналізувати основні віхи політичної кар'єри Ф. Міттерана; дослідити етапи внутрішньої політики президента.

Об'єктом нашої розвідки є факти особистої біографії та різнобічної діяльності Ф. Міттерана. Предметом дослідження є з'ясування основних напрямків, змісту політичної та соціально-економічної діяльності президента.

Оцінюючи проблему варто відзначити, що окремі аспекти діяльності Ф. Міттерана були певною мірою простежені у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед яких необхідно виділити такі: М. Васютинський [1], К. Ней [7], А. Сабов [4], Р. Шнайбер [8], М. Стрелец [5], М. Дубінянський [2].

Франсуа Моріс Адрієн Марі Міттеран народився 26 жовтня 1916 р. в м. Жарнак на південному заході Франції. Родовід сімейства Міттеранів простежується із XV століття. Деякі французькі дослідники відзначають, що дід президента знаходиться в далекій спорідненості із англійською королівською сім'єю. Однак Ф. Міттеран, ставши в травні 1981 р. главою держави, “під час одруження наслідного принца Чарльза та принцеси Діани вчинив мудро і відкинув дрібне марнославство, приховавши, що майбутній король Англії є його кузеном. Всі попередники французького президента не проявляли настільки передбачливу обережність” [7, с. 26]. Також його сім'я була відданою римо-католицькій релігії та консервативною за поглядами. Хоча пізніше Ф. Міттеран відійде від церкви, але дух католицизму залишиться при ньому назавжди.

Про свої консервативні погляди 21-й президент Франції згодом зазначав: “Я був вихований в католицькому середовищі, дуже віруючому і дуже відкритому. У той час бути католиком у маленькому провінційному містечку означало бути правильним. Меса відділяла зерно від половини. Але якщо ви ходили до церкви і відмовлялися примкнути до несправедливості й чванства правих кіл, то ви виявлялися в порожнечі” [2, с. 3]. Наслідком цього стало, те що майбутній президент–соціаліст шкільну освіту отримав у католицькому коледжі Сен-Поль, а вищу – здобув у Парижі, де відбувалося формування його політичних поглядів.

У 1938 р. Ф. Міттеран був мобілізований до армії. Під час Другої світової війни він одержав декілька нагород та був схоплений у німецький полон, з якого зумів втекти у грудні 1941 р. У Франції утікач почав працювати в Комісаріаті у справах військовополонених, де займався виготовленням підроблених документів для втікачів із німецьких таборів.

Навесні 1943 р. Ф. Міттеран був нагороджений Орденом Франциска – почесною відзнакою від уряду Віші. Ця нагорода у 50-х рр. XX століття стала важливою темою для дебатів, але деякі джерела зазначають, “що він був лише призначений на нагороду, але ніколи не отримав медалі, оскільки він переховувався перед церемонією”. Жан П'єр-Блох стверджує, що “навпаки Міттерану було наказано прийняти медаль в якості прикриття для його роботи в опорі” [6, с. 49].

Як багато політичних діячів Франції, Ф. Міттеран виріс з надр руху Опору. Спираючись на підтримку А. Бетанкур, Ж. Ведріна, Ф. Даля, Ж. Бене, він створив в лютому 1943 р. підпільний патріотичний Національний союз військовополонених, котрий послужив для майбутнього президента трампліном для подальшого політичного злету [1, с. 58].

2 грудня 1943 р. відбулася перша зустріч Ф. Міттерана з Ш. де Голлем у Алжирі. Голова мережі опору Ф. Міттеран намагався одержати від генерала зброю та гроші, але Ш. де Голль йому відмовив. Як стверджу А. Сабов: “Довга дружба або принаймні взаємне тяжіння могли б народитися в цю хвилину між двома чоловіками, яких об'єднувало настільки багато: однакове соціальне походження, любов до літератури, схоже відчуття батьківщини, глибокий католицизм, що заклав в них почуття ворожнечі і недовіри до буржуазії і грошей ...” [4, с. 55]. Коли наприкінці 44-го р. генерал побачить знайомого сержанта в складі власного Тимчасового уряду у нього вирветься: “Знову ви!” [8, с. 2].

З 1947 по 1958 рр. він отримував різні міністерські портфелі в 11 урядах IV республіки. В травні 1958 р. в Алжирі було створено уряд щодо повалення IV республіки Ф. Міттеран був упевнений, що буде його очолювати, але запросили Ш. де Голля. Тому Ф. Міттеран постійно виступив із критикою нового режиму та Конституції 1958 р.

У 1965 р. Ф. Міттеран створив Федерацію демократичних і соціалістичних лівих сил (ФДСЛС). Також у тому ж році висунув свою кандидатуру на пост президента, але програв у другому турі виборів Ш. де Голлю, набравши 44,8% голосів. У 1971 р. Ф. Міттеран став першим секретарем Французької соціалістичної партії (ФСП), а у 1974 р. був єдиним кандидатом лівих сил (соціалістів і комуністів) на президентських виборах, однак поступився у другому турі Жискар д'Естену.

Надзвичайний з'їзд ФСП 24 січня 1981 р. у м. Кретеї, висунув кандидатуру Ф. Міттерана на майбутніх виборах в президенти, схваливши його передвиборну платформу – “110 пропозицій для Франції”, набравши 51,8 % голосів, а 15 травня Конституційна Рада оголосила офіційно Ф. Міттерана новим, 21-м, президентом Французької республіки з часу її заснування.

Початок його першого терміну ознаменувався лівою економічною політикою на основі “110 пропозицій”. Більша частина програми уряду була реалізована протягом першого року: економічні та соціальні реформи (націоналізація, запровадження податку на багатство, збільшення на 10 % мінімальної заробітної плати, встановлення 39-годинного робочого тижня, вводиться оплачувана відпустка 5 тижнів, збільшуються соціальні виплати, вводяться закони Ауру), проводяться реформи в сфері правосуддя (скасовується смертна кара, суд державної безпеки та військові суди, забороняється дискримінація деяких гомосексуальних практик), проводиться децентралізація, лібералізація аудіовізуального сектору.

Також вводяться різноманітні гранти, котрі були спрямовані на некомерційні асоціації та громадські культурні ініціативи. Одночасно Ф. Міттеран лібералізував засоби масової інформації, створив агентство з регулювання медіа CSA, а також санкціонував піратське радіо та перший приватний телеканал (Canal +). Що характерно, що реалізація цієї програми поглибила дефіцит Франції. Тоді Ф. Міттеран вводить політику “жорсткого повороту”, що викликало певні протиріччя в лівому таборі та призвело до розколу в уряді.

На парламентських виборах 1986 р. соціалісти не набирають більшості. Головою уряду став правоцентристський політик Ж. Ширак, “який відносився до політики соціалістів зробити все з точністю до навпаки, що нерідко викликало гострі суперечки між президентом та прем'єр-міністром” [5, с. 2].

Друге президентство Ф. Міттерана (з 1988 р.) збіглося з переломними подіями у Європі – об'єднання Німеччини (1990 р.), розпад СРСР (1991 р.), тому внутрішньополітичні проблеми відступили на другий план. Після краху біполярного світового порядку значення Європи для Франції зросла, і роль Ф. Міттерана, як одного з провідних європейських політиків, сприяла зміцненню позицій країни при новому розподілу сил.

Останні роки президентства Ф. Міттерана проходили в умовах “співіснування”, бо соціалісти не одержали перемогу на парламентських виборах 1993 р. Навесні 1995 р. завершилося його другий термін президентства Ф. Міттерана, а 8 січня 1996 р. він пішов з життя.

Отже, через два десятиліття після дати його смерті можна впевнено сказати, що це була непоправна втрата для Франції, Європи світу. Втрата видатної особистості, яка протягом багатьох років кардинально впливала на французьку політику. Завдяки своїм духовним і інтелектуальним якостям Ф. Міттеран успішно продовжив місію, розпочату генералом де Голлем, – формування загальнонаціонального консенсусу. Вирішити таку задачу не під силу навіть високопрофесійному технократу. Для цього була потрібна людина, подібна Ш. де Голлю, тільки вже не справа, а зліва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васютинский В. Франсуа Міттеран / В. Васютинський // Вопросы истории. –1993. – № 1. – С. 55–71.
2. Дубінянський М. Франсуа Міттеран: doublevie / М. Дубінянський // Особистості. – 2015. – № 77. – Режим доступу: <https://persons-journal.com/journal/741/902>
3. Рахшмір П. Франсуа Міттеран: противник і наслідувач де Голля / П. Рахшмір // Новий Компаньйон. – 2002. – Режим доступу: <https://www.newsko.ru/articles/nk-240575.html>
4. Сабов А. Політичні портрети / А. Сабов. – М.: Міжнарод. відношення, 1989. – 176 с.
5. Стрелець М. Франсуа Міттеран: штрихи до портрета / М. Стрелець // Вісник НГУ. – 2016. – № 3. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/fransua-mitteran-shtrihi-k-portretu>
6. “Autumn 1943”, from: Franz-Olivier Giesbert, François Mitterrand doulatentation del'histoire, Éditionsdu Seuil, 1977, chap. 5, p.49.
7. NAY C Lenoiretlerougeoul'histoired'uneambition. P. 1984.
8. Шнайбер Р. “Від одного президента до іншого: Міттеран проти де Голля / Р. Шнайбер // Париж.: TéléObs. – 2012. – Режим доступу: <https://teleobs.nouvelobs.com/la-selection-teleobs/20130327.OBS5663/d-un-president-a-l-autre-mitterrand-contre-de-gaulle.html>